

560.

2825

Бібліотека Українського Євангеліка

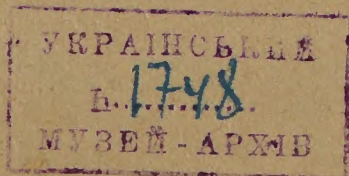
----- 13 -----

Паст. Д-р К. Б. Р і т т е р

Х Р Е С Т І С В А С Т И К А

/Проповідь на день вознесення Христового/

Переклав з німецької мови
В. Боровський

Женева

1947

На правах рукопису

П е р е д м о в а п е р е к л а д а ч а .

Ця проповідь була виголошена коротко по тотальному розгромленню гітлерівської Німеччини.

Сам Гітлер майже в кожній своїй промові повликувався на провидіння, але його провидіння, це не був Бог, Отець Ісуса Христа, а скорше віра в сліпу долю. Це був ошуканчий маневр роботи на масу вражіння, що він також релігійний та вірить в Бога. Якщо він і вірив в якесь божество, то напевне в старе німецьке, поганське, але не в Бога християнського, об'явленого в Ісусі Христі.

Цьому Богові і взагалі християнству була заповіджена безкомпромісова війна, особливо після того, коли християнські церкви в Німеччині не погодилися піти під диктат нац.соц.партії, а тим самим і держави. — Цебто не охотіли стати "німецькими християнами".

Багато духовних різних християнських визнань запротерено в конц.таборі. З вибухом війни змкнули майже всі християнські видавництва газет і книжок. Молодь виховували без Бога. В школах почали зносити навчання релігії. До військових відділів СС, на початках, приймали тільки таких, що виступили офіційно з церкви. Це само відносилось до тієї молоді, що вступала до гітлерівських партійних шкіл. Твердили, що християнство є жидівською вигадкою, чужою духовністю арійських народів. Підчас Богослужень по неділях влаштовували вправи партійних формацій та партійних організацій молоді. Тих при війську, що в святичні дні збирались на Богослуження, часто посиляли на вправи, або роботи. Церковні добродійні установи, школи та діточі садки, держава перебрала на себе. Похорони партійців влаштовували, переважно, без духовенства і т.д. і т.д. Це була тільки прилюдія. Головний наступ на християнство мав був початися по виграній війні. Та Бог хотів інакше!

В нас в Україні з певних тактичних зглядів, до часу, давали релігійну свободу, яку також тяжко було назвати свободою.

Ця проповідь виголошена в Марбурзькій університетській церкві дня 10.5.45 р. є тверезим поглядом німецького духовного на минулі дні й роки найновішої німецької історії. Цей погляд буде напевно цікавим і для багатьох українців, читаючих ці рядки, а може навіть і повчаючим. І в нас не бракувало, а може й не бракує людей, що радо зробили б церкву знаряддям своєї партійної політики. Вони самі Бога не потребують. Служати його також не думають. На їхню думку релігія потрібна тільки для маси. Зате вони радо повчали б і самого Бога.

В свій час мав я нагоду чути в Західній Україні промови духовних Швайцарії, Голландії та Англії. Всі вони твердили одно: "Коли є в наших країнах щось доброго, то все це ми завдячуємо впливам Євангелії". Ця думка підтверджується і тут, наст. Др. Ріттером. Це ми можемо сказати і про наш народ.

Хай Господь милосердний допоможе, щоб християнські церкви в Українському Народі, зуміли встояти в свідомості величчя їхнього поклякання та своєї відповідальності перед Богом і народом.

Х р е с т і о в а с т и к а

Проповідь

Піднісся Бог серед веселого гукання, Господь серед голосів трубних.

Пс. 47, 6с

Сьогодні святкує ціле християнство пам'ять вступлення на Свій трон, Царя вічного царства - Ісуса. Події цих днів /розвал 3-ої Німеччини/, промовляють до кожного в нашому народі, що має отверті вуха, могутньою й потрясаючою мовою.

Бог підноситься при радісних окриках і Господь серед голосів трубних. Через цей вірш стався псалом 47, вступним на Богослуженнях в свято вознесення в нашій церкві. Але цей псалом в своєму глибшому значінню здійснився ще в Христі. Це є побідна й подячна пісня за поміч Божу. Бог в особливий спосіб проявив себе в історії Свого народу і дав йому перемогу над ворогами. Побідно, як триумфатор, пертається він в свою країну назад. Гучні музичні звуки, повні радості й ликування, проводять його. Згідно з цим порівнянням, в Христі Бог особисто зійшов на землю й проявив себе в історії людства. Дивлячись на вознесення, бачать учні Христові тимчасове закінчення цього Богоявлення в певній спосі історії. Через цей поступок Бога, в Христі наступив рішучий зворот в історії людства. Цим створився факт, якого ніхто не може ані згадати, ані усунути. Тому було це нічим іншим, як тільки безсилою глупотою, коли третя Німеччина пробувала пам'ять про цю золоту середину світової історії знищити тим, що заборонила намі роки числити від народження Христа, а говорила про "зворот в літочисленню" /Zeitwende /.

Від часу вступлення Царя Христа на свій трон, стався хрест Христів святим знаком Божої перемоги, знаком - панування Христа над народами, а посланці Його царства діють в цілому світі. Божків і цезарів, що веліли себе убожествляти здетронізовано. В листі до колосян говорить апостол про це образно. Христос підпорядкував "князівства і власті", себто сили царства духа, царства душі й історії в свій побідний похід. Так чи інакше вони є залежні від Нього. Тільки в цій залежності можуть вони відтепер існувати та діяти. Тому було це запереченням дійсності, божевіллям, робити спробу ставити християнській Європі в релігійний приклад і захвалювати, вже х/давно здушавілий і завмираючий, поганський культ цісаря в Японії.

Сталося це від 2000 літ непорушним законом історії, що там, де вже раз над якимось народом піднято знак Хреста, кожна спроба заступити цю владу якоюсь іншою як Царя Христа, мусить вибухнути в

х/ До речі цей самий цісар по капітуляції Японії заявив, що він сам є людиною християнських переконань.

бунт проти Бога і під знаком прокляття, знаком антихриста, підпасти під владу сатани.

Перед приходом Христа була свастика справжнім знаком спасення для багатьох народів. Вона була поширена не тільки єдино між германськими чи арійськими народами; її можна було знайти у всіх частях і зонах світу, і в Китаї, і в Мексику як соняшне колесо, як знак об'явлення Божого в величних, творчих і благословляючих силах світла. Та по приході Христа, як знак проти хреста Христового, перетворюється вона в символ демонів. Я ніколи не забуду того весняного ранку в році 1933, коли я після довшої хвороби перший раз вийшов на прохід і на вежі Бісмарка, над нашим містом, побачив величезну свастику виставлену партією. Неописаний жах охопив мене. Якесь повне страху передчуття, що над нашою мирною, німецькою батьківщиною, почала своє демонічне панування сила повна ненависти й нищення. Я дивився в душі в пропасть наповнену кровю, слізьми, невисказаним горем і знищенням душ і краю. Напевно, коли б я був про це пережиття тоді оповідав, тільки небагатьох були б мене зрозуміли. А ті члени партії, що виставили там той знак, напевно й самі не знали, якій вони силі тим служили. Але сьогодні? Чи не відкрилися багатьом сьогодні очі на тих демонів, що тоді опанували людей, розпочали своє діло, яке закінчилось морем мук, мордом мільйонів і упадком нашого краю, а на решті кинуло в погібиль і їх знаряддя? Чи не говорять жорстокі й розпучливі самогубства так багатьох провідних мужів третьої Німеччини й жахливий кінець їхнього панування до нас особливо виразною мовою?

В році 1874 написав набожний богослов Мартин Келер /Kähler/, шанований учитель цілого покоління евангельських пасторів, слідує думки: "Треба тільки леститися народові доказами своєї державної величі, своєї непобідимої народньої сили, а шляхи народу підуть спускатися вниз. Це є свалільний забобон, твердити, що християнські народи не можуть згинуть. Християнські народи можуть перестати бути християнськими. Тоді вони підпадають законам природи, що ведуть до минучости-занепаду. Ми живемо на землі, що зробилася озоною завдяки трунам народів. Не уподібнюймося пророкам, що обіцяють на землі дочасне блаженство і снуть про тисячлітнє царство, якого носієм мав би бути наш нарід. Вже Лютер бачив, що Бог може невдячному німецькому народові забрати Євангелію і свою руку від нього відтягнути. Тому напружуймо свої останні сили, щоб нашу віру в Євангелію засвідчити нашим життям, щоб наш нарід втримати при єдиному міцному корені його сили". Такі слова видаються нам сьогодні пророчими. Це, що наш нарід в останніх роках не найшов в собі сили протиставитися жахливому божевіллю - не є без причин. Велика сліпота, нездібність розрізняти духів, - є виною довгих років і десятиліть внутрішнього зміління, опорожнення душ, розкладу морального сумління, безвір'я. В порожнечу, що його лишало зникаюче християнство, вливалася самоомана й панила людей. Чи не бачили ми в цих роках власними очима, що є біснуватість? Де ще була шира, глибоковкорінена набожність, там пізнавалося духів і змілося їх розрізняти. Старий набожний селянський поет Верхньої Гесенщини, Науман, знав, що робив, коли запитав одного молодого селянина з оточення своїх приятелів: "І ти хочеш собі справді причепити цю чортівську відзнаку?" Але як багато було засліплених і між освіченими людьми нашого народу, що справді зміли цінити моральні оочки християнства, але про дерево й коріння, з яких єдино ці оочки могли вирости, не хотіли знати. Вони були призначені викручуватися перед кожним поважним релігійним рішенням. Ми вже цілком не говоримо про широкую масу, що мала тільки зрозуміння для матеріяльних дібр цього

життя й тримала себе замкненою для всякого з'язку зі силами Божого світа.

Ця здібність подаватися перед зводничим блиском половинчастих правд, проникла навіть в простір церкви і навіть в середовище християн, що виразно підкреслювали свою християнськість. Дуже виразно пише вже згаданий М. Kähler в тому самому 1874 році: "Церква згідно з її цілями є невмінною й загальною супроти всіх нахилів до народних егоїзмів. Спроба робити її служницею цього егоїзму є замахом на її Божеське покликання". А на другому місці він висловлюється: "Вільним може лишитися тільки той характер, вільною може лишити держава тільки ту церкву, що тримається свого визнання. Безхарактерної церкви вона ніколи не лишить вільною. Ця церква зробиться наймичкою держави і її власні діти самі будуть кноти з неї". Власне цей замах на церкву та її Боже покликання ми пережили. І дійсно, де церква показала себе без характеру й принципиальності, попала вона під кпини своїх ворогів. Це не є випадковим, а зраджує багато дечого, що найбільший напад зпернений проти церкви, скеровувався само на проповідь гріха й покаєння. Гріх, твердилося, це є слово для меншепартійних рас. Покора грішника перед Богом не є гідною, а ображуючою для вільного, високодумного народу-панів, що стоїть перед Богом з високо й догори піднятим чолом. О, мій улюблений німецький народ, що позісталось ще з того шляхотного ества під діянням таких забріханих фраз? Найбільші твої сини були найбільшими в їх правдивій покорі перед Богом. Як гірко й поважно мусить тепер промовляти Бог до нас. В який жорстокий етид і проки попали ті, що не хотіли зпокортися перед Богом? Якою ганьбою стоїмо сьогодні вкриті перед світом! Лютер аж забагато мав слушности, коли в своїй приповіді порівнює нарід до сильного коня. Коли цей кінь скине з себе, як свого їздця Бога, тоді без всякого хитання в порожнє оідло вкочить сатана.

Від часу Христового вознесення, відкинення Євангелії є рівнозначне з бунтом проти Бога і потягає за собою Божі суди. Це треба пізнати й цього пізнання триматися. В цій годині і в цій справі маємо ми до діла з Богом. Я знаю, що ствердження цих фактів і отворте говорення про них є дуже для нас болючим. Але ми не оміємо перед цією правдою ховатися. Думаєте, що проповідникові Євангелії, люблячому свій нарід з цілої души й бачучому свій нарід в гіркому горю, - є легким стояти на проповідниці й проповідувати покаєння? Багато милішим було б мені промовляти словами потіхи. Але така потіха може тільки правдиво збудувати й підняти того, що не відтягається від правди та її суду. Ще раз: Ми маємо в цей час до діла з Богом, тільки з Ним Самим, а тепер є час Його суду. Ми не маємо тут до діла з американцями, чи росіянами. Ми не провадимо в церкві ніякої політики. Тут про це не розходиться і вона нам нічого не допоможе. Воно було б тільки викрутом і втечею, коли б ми хотіли питатися. А що вони такого доброго зробили? Чи вони справді кращі від нас? Вони стоять точнісенько як і ми під Богом... Він є також і їхнім Богом і Суддею. Але це не є нашою річчю сперечатися над цим з ними, чи з Богом. Також не можна твердити: Я не несу ніякої відповідальности. Це уникання перед відповідалістю сталося для нас просто злощасністю. Я ще раз повторюю, я говорю про відповідальність, яку кожний має нести перед Богом і котрої Його ніхто, ніяка людина і ніякий уряд позбавити не зможе. Кожний хоче бути в народі учасником чести й слави. Але так само є і з загальним учасництвом в питаннях вини даного народу. Моральна сила нашого народу в своїй цілості була просто заслаба, щоб поставити належний опротив поширюючийся зараз. Це є трезий факт, перед яким неможливо заплуцтити очей.

Ще в цих днях зустрічаю моїх парафіян, що все ще говорять: Я не можу просто в це вірити, що повідомляється про концентраційні табори. Або? Провідні мужі напевно цього не бажали і не знали. В такому положенню, де кожне самоощуканство може бути катастрофальним для дальшого розвитку нашого народу, є обов'язком з власного досвіду дати свідчення. Після упокорення Югославії в році 1941 мусів я, як заступник моєї військової установи, взяти участь в одному засіданню, на якому нараджувалося над виконанням одного приказу "фюрера". Розходилося про усунення 250.000 селян з жінками й дітьми. Єдиним злочинцем цих людей було, що вони були словенцями. Памятаючи про справедливе панування Австрії, під яким вони століттями вдоволено й щасливо жили, при нашому вступі, - привітали нас квітами. Їхні сини добровільно зголосилися до німецького війська. В засіданню брав участь представник вищого військового проводу. Розгублений і перелканий запитав я його, чи військовий провід допустить до цього величезного злочину?.. Але кожне подібне питання було ліквідоване вказівкою на приказ вождя. Наслідки були жахливі. Дотепер мирна й щаслива країна, перемінилася в огнище безконечних повстань, а замість плянованого знімчення, прийшла навгашена ненависть цілого народу. Це є приклад для багатьох інших подібних подій. Обожання бру-тальної сили було безграничне. На всіх тих, котрих сумління ще не замовкло, не зверталось уваги, або усувалось; між цими найкращих вояків, визначних героїв на яких з одушевленням дивилася молодь нашого народу.

Ні, тепер є ще тільки одна, однісінька дорога в будуччину. Дорога безоглядного, широкого покаєння, дорога упокорення перед Богом. Нарешті зроблено кінець жахливому мордуванню. Нарешті зломлено безмірний терор насилуючий сумління. Нарешті є можливий новий початок. Це буде тяжка дорога. Ми будемо мусіти йти везу зігнані під тягарем безіменного терпіння. Однак це є дорога в будуччину, шлях нового життя, бо тут мають також своє значіння потіха й обітниця вознесення Христового. Господь засів на своєму троні, наш Спаситель, що в своєму Божому милосерді взяв на себе гріхи світа, Котрий нічого іншого не хоче тільки, щоб грішник навернувся і жив. Владу обняв Той, що вмів мати співчуття над нашими слабостями, бо і Він був так само спокушуваний як і ми. Він обіцяв, що "тростинки приломленої не доламле, й льону, що куритись почав, не порасине". На троні засів Той, що Сам є пічною незбагненою любовю; гнів Якого є тільки вербуванням Його любови, караючою лозиною батьківської милости.

Поред нами лежить новий початок. Якже ж воно має прийти до нового життя? Це може статися, коли в кожного з нас зокрема прийде до нового початку. Коли в тебе і в мене пічнетесь життя нової людини, народженої з Христового духа й любови. Не очікуй на других, не шукай винних, не обвинувачуй. Відкинь від себе всяку гіркість, всяку ненависть, всякий гнів і всяке обурення. Лице людства, лице людини сотвореної на образ і подобину Богу, було в проминутих роках безмірно спотворено, збезчещено, зтортуровано. Тепер має бути твоїм невідкладним святим старанням, це лице очистити спершу в тебе самого на те, щоб ми могли знову дивитися на себе як вільних людей, як людей Божих. Щоб ми могли себе зустрічати як діти одного небесного Отця. Він, що не соромиться зватися нашим братом, дознісся, щоб засісти поправдиці Отця. Своїм лицем Він приніс перед Бога правдиве обличчя людини. В цьому єдиному містяться всі обітниці для людського роду, правдива гідність, доля і мир для нас людей.

Амінь

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО ЄВАНГЕЛІКА

1. ХТО МИ? - Декілька завваг про науку і завдання Укр.Єванг.Реф. Церкви.
 - I. Наклад - Майнц-Кастель 1946 /30x21/, 3 сторн. 200 примірників.
 - II. Наклад - Франкфурт /Майн 1946 /31x21/, 2 сторн. 1000 прим.
2. БОРОВСЬКИЙ В. - Дорогі у Христі Брати та Сестри... /Обіжник/ Марбург 1946 /30x21/ 1 сторн. Наклад 300 прим.
3. БОРОВСЬКИЙ В. - Найпевніший шлях до кращої будуччини народу. Слово до української еміграції. Женева 1947. /30x21/ 16 сторн. Відбитка. Наклад 110 прим.
4. УКРАЇНСЬКИЙ ЄВАНГЕЛЬСЬКИЙ ЗІЗД, що відбувся в днях 29.V.-2.VI. 1946 р. в Ошаві, Онтаршина /Канада/. Женева 1947. /30x21/. 8 сторн. Відбитка. Накл. 110 прим.
5. БОРОВСЬКИЙ В. - Пам'яті проповідника Теодосія Довгалюка, 1907-1943. Женева 1947. /30x21/ 7 сторн. і 3 світлин. Наклад 110 прим.
6. БОРОВСЬКИЙ В. - Дещо про український євангелізм. Женева 1947. /30x21/ 9 сторн. Наклад 110 прим.
7. ГАРАСИМЕНКО П. - Чи віра є вигадкою темних людей? Женева 1947. /30x21/ 7 сторн. Наклад 110 прим.
8. БОРОВСЬКИЙ В. - Чи можна ще вірити в Бога? Женева 1947 /30x21/ 9 сторн. Наклад 110 прим.
9. БРУНС Г. - Чи справді так тяжко вірити в Бога? Переклав з нім. мови В.Боровський, Авгсбург 1946 /20,5x14/, 15 сторн. Наклад 3.000 прим.
10. БОРОВСЬКИЙ В. - Ласка Бога. Женева 1947. /30x21/ 8 сторн. Наклад 110 прим.
11. БОРОВСЬКИЙ В. - Любов нелицемірна /Слово про добросусідські взаємовідносини/ Женева 1947 /30x21/ сторн. 8. Наклад 110 прим.
12. БРУНС Г. - Чи існує диявол? Переклав з нім. мови В.Боровський. Женева 1947. /30x21/ 10 сторн. Наклад 150 прим.
13. РІТТЕР К.Б. - Хрест і свастика. /Проповідь на день вознесіння Христового/. Переклав з нім. мови В.Боровський. Женева 1947 /30x21/ 7 сторн. Наклад 150 примірників.

